

ARS

REVISTA QUINZENAL DE LITERATURA I ARTS
:: :: REDACCIÓ: RAMBLA, 79 :: ::
ADMINISTRACIÓ: CASA COMAS : RAMBLA, 81

ESPANYA..... 8 PESSETES L'ANY
SUBSCRIPCIÓ: ESTRANGER 10 FRANCS L'ANY
NÚMERO SOLT.... 0'30 PESSETES

ANY I □□

SABADELL, 31 D'AGOST 1914

□□ NÚM. 4

PER TERRES DE CATALUNYA

EBRE AVALL

Clixé de F. de P. Bedós

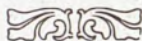
DIRECTOR
Francisco de P. Bedós

REDACTOR EN CAP
Joan Arús Colomer

«El Pi», de John Ruskin, trad. per C. Montoliu. — «Elogi de la cançó rural», per Joaquim Folguera. — «Rondalla d'uns amors reials», per J. Sallarès i Castells. — «Al cim» i «Els dos acompanyaments», de Joséphin Soulyard, per Joan Arús Colomer. — «Elogi de la muntanya», per F. de P. Bedós. — «Arqueologia», per J. Vila. — «En l'album d'una núvia inconeguda», per Agnès Armengol de Badia. — «Historia vulgar», per Alfons Verneda. — «Crònica»

PIANOS

ORTIZ i CUSSÓ

AMB TOCADOR AUTOMÀTIC :: GRAN MODEL núm. 6

ES RECOMANEN PER SA LLEUGERESA
I CLARETAT DE VEUS

VENDA DE TOTA CLASSE DE PIANOS
AL COMPTAT I A PLAÇOS

Reparacions, cambis i afinacions

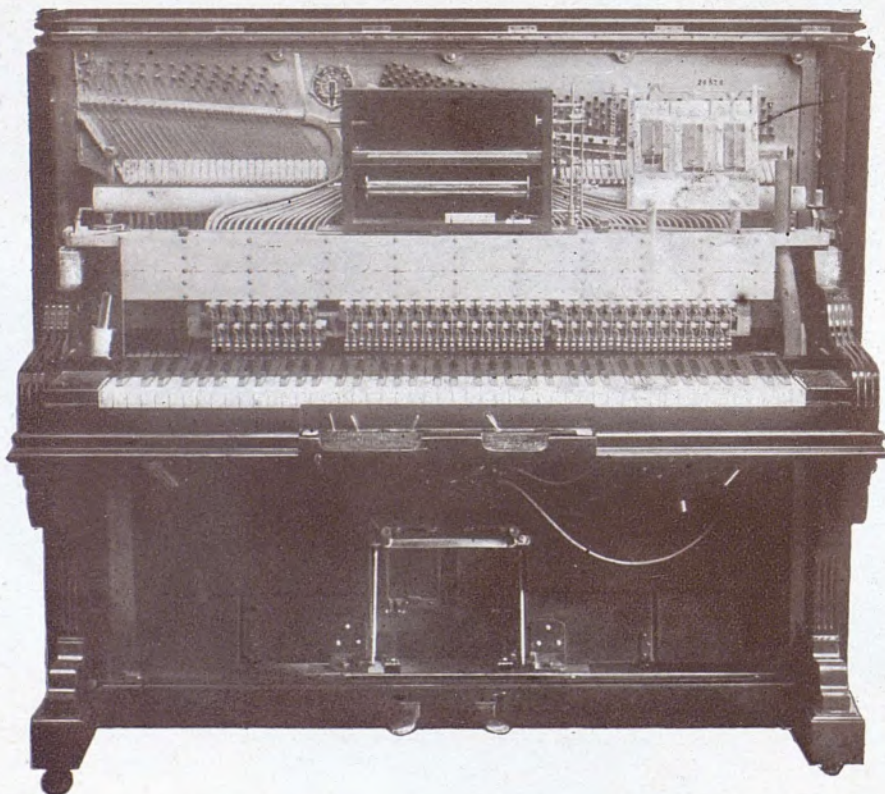
Facilitats en el pago

DEMANIN-SE PREUS
I CONDICIONS
A LA

Casa COMAS

: RAMBLA, 81 :
SABADELL

EL PI

Entre les moltes adaptacions de la natura al esperit del home, sembla una de les més singulars que l'arbre especialment destinat al guarniment de les muntanyes més ferestes sigui en línies generals el més regular de tots els arbres. La vinya, que és el company natural del home, es capritxosament docil en sa creixença; penja en festons vora'ls camps de blat, emparra'ls caminals dels jardins o ombreja tot l'estíu la porta de la masia. Associada sempre amb la pulcritud del conreu, du en sí tots els elements possibles de dolça aspror. El pi, quasi sempre situat en escenes de desordre i desolació, hi introdueix tots els elements possibles d'ordre i precisió.

Els arbres de terra baixa poden decantar-se a dreta o esquerra, anque no sigui més que un oreig del prat lo que'ls inclina, o un bancal de primavera que s'apoi a en llurs costats. Mes ja poden fer tant com puguin la tempesta i l'avalanxa, que si deixeu al pi no mes sigui un relleix per a arrapar-se en una timba vertical, creixerà sempre dret. Feu baixar un branquilló del seu darrer rebrot, seguint la direcció de la soca i senyalarà al centre de la terra tan de temps com l'arbre visqui.

També pod convenir a les branques del pla allargar-se ençà i enllà segons llurs necessitats, i extendres en tota mena de formes irregulars. Mes el pi es fet de manera que no necessita res, i pod resistir-ho tot. Es resoltament sencer, independent, no desitjant més que dretura, content amb una austera perfecció. Alt o baix, ell ha d'ésser dret. Gran o petit, ha d'ésser rodó. Es permès també als tendres arbres del camp de parar gais vestits de flors i somriure amb fecondes caritats de fruit. – Nosaltres, constructors amb la espasa, altra feina més forta hem de fer per a l'home, i hem de fer-la en files compactes. Deturar l'esllaviçament de les neus de la muntanya, que'l sepultaria; parar i dividir en gotes, amb les puntes de

les nostres espases, la pluja que l'escombraria a ell i als seus camps de tresors; nodrir en l'ombra entre les nostres fulles caigudes els regalims que alimenten als rierons durant la seca; plantar un escut macis contra'l vent hivernal, que xiscla entre les branques nues de la plana: – aitals serveis devem prestar-li sempre mentre vivim. També els nostres cossos estan al seu servei: més tendres que'ls cossos d'altres arbres, amb tot i la nostra tasca ésser més forta que la llur. Prengui'ls ell com vulgui, per a ses cases o per a sos vaixells. També pod escaure a aquells tímids arbres del pla el tremolar en totes llurs fulles o girar al cel llurs pàlids fronts, al primer ruixat de pluja que'ls arribi; o bé, malalts i corsecats, deixar caure, a la fi, totes les fulles. Mes nosaltres, pins, hem de viure serens en mig de la furia dels núvols. Sols quan la borrasca'ns escomet brandem ençà i enllà les nostres branques, com els braços d'un home en somnis.

I finalment, aquells pobres arbres del camp poden lluitar tossudament per les últimes guspises de vida i llençar de bell nou febles rebrots de llurs arrels quan son tallats de soca. Mes nosaltres, constructors amb la espasa, morim coratjosament; la nostra mort serà perfecta i solemne, com la nostra guerra: donem les nostres vides de bon grat i per a sempre. –

Que'l lector se fixi per un moment en aquests dos grans caràcters del pi: sa dretura i sa rodona perfecció. Dic, primer, sa dretura. Com que'l veiem continuament en escenes salvatjes, facilmente recordem els seus sols exemplars característics, aquells que han sigut pertorbats per accidents o malalties. Aitals exemples són freqüents; i especialment en els caires dels cingles ruinosos, aprop de les cascates, o en les vores

Esculptura de Josep Clarà

dels glaciers, i en altres llocs exposats a pertorbacions el pi creix sovint tort i cantellut. Amb tot, no es pas aquesta la expressió més fidel i més universal del caràcter del pi, sinó sa magnífica erecció. Magnífica! – no, sovint quasi terrible. Altres arbres que enramen la timba o el puig, s'adapten a la forma i a la influencia del terreny, l'abriguen amb docil complacencia, són en part els seus súbdits, en part els seus

aduladors i en part els seus consoladors. Mes el pi s'alça en serena resistència, independent. Mai sense paor puc estar-me gaire estona sota una gran cinglera alpina, lluny de tota casa o tràfec humà, contemplant els estols de pins que's redrecen en els perillosos roquers i inaccessibles relleixos del mur enorme, en multituds silencioses, quiscún com l'ombra del seu veí – drets, immòvils, funerals, com colles d'espectres en les muralles d'Hades, desconeguts uns dels altres – muts per sempre. Impossible d'assolir-los, impossible de cridar-los; – aquests arbres no han oïda mai veu humana; estan lluny de tota veu fóra la dels vents. Cap peu ha fet mai bellugar llurs fulles seques. Desamparats ells s'estàn entre dues eternitats: l'espai buid i la roca nua; emperò amb un voler tan ferreny, que la mateixa roca sembla doblegada i trocejada al llur costat – fràgil, feble, inconsistent, comparada amb la llur sombra energia de tendra vida i monotonía d'orgull encisat: – innumbrables, inconqueribles.

Considerèu també la llur perfecció. La idea contrària que molts ne tenen; deu procedir, al meu entendre, més de la pintura que de la realitat, – tan escarraçat creuen que es el pi; quan el seu caràcter principal en sana condició es sa verda i plena RODONESA. S'alça compacte com una de ses propies pinyes, lleument corvat per les vores, polit, d'una el·legancia arcaica com un arbre retallat de qualche jardí elisabetà, i no sols no es feresit d'expressió sinó que forma la més tendra de fotes les escenes de bosc. Perquè tots els demés arbres mostren llurs troncs i l'entrellat de llurs branques; mes l'abet, tan si creix en opulentes masses com en felíç solitud, mai deixa veure una branca. De cim en cim se drecen els seus rengles de piràmides, o avall fins a la mateixa herba se despleguen els cercles de ses branques; talment que un hom no veu mes que verd coní i verda catifa. Ni es unicament més suau, sinó que en un sentit es més alegre que cap altre fullatge, perquè sols llença una ombra piramidal. La foresta de terra baixa s'envolta demunt la terra i l'ofega amb tenebres; mes el pi creix en grupus escampats i deixa brillar entremig clarïanes d'esmeragda.

Sa tenebror es tota exclussiva; extrenyent-se a mida que s'enlaira, permet que'l raig de sol fereixi la rosada. I si jamai en les clarïanes de pins un sentiment supersticiós me corprèn, no es mai meçclat d'aquell vell esglai de la selva germànica; sinó que és unicament un to més solemniat d'aquell encís de fada que traspúa en nostres prades ingleses; talment que la clarïana de pins més bella de Chamonix sempre la he nomenada «Cau de fades».

Un tercer caràcter cal remarquèu en el pi; – sa finesa exquisida. Altres arbres destaquen del cel en taques i clapes; més aquest ho fa en sarrells. Mai veieu les seves vores, de tan subtils que son; i per aquesta raó, tan que jo sàpiga, es aquest l'únic entre'ls arbres que dóna aquell joc de llum ja remarcat per Shakespeare. Quan el sol se lleva d'una carena crestejada de pins, sempre que aquèsta estigui a la distancia d'un parell de milles i se vegi clarament, tots els arbres, dins l'espai de tres o quatre graus a una i altra banda del sol, tornen arbres de llum i brillen con flames contra'l cel més fosc, enlluernadors com el sol mateix. Jo creia al principi que aixó era degut al mateix llustre de les fulles; mes are

penso que és causat per la boira de rosada que'ls cobreix i dóna a la més petita fulla el seu diamant. Sembla com si aquests arbres, vivint sempre entre'ls núvols, els haguessin robat part de la llur gloria; i que ells, els més foscos de tots els arbres, poguessin afegir esplendor al mateix sol.

JOHN RUSKIN, trad. de C. MONTOLIU.

Elogi de la cançó rural

La cançó viu abrusadora
dintre del pit del camperol;
dintre del pit se li arbora
com una garba sota el sol;
dintre del pit li es nascuda
i ell no sab pas ni com ni quan:
la duia l'aire mig-perduda
com un perfum agonitzant;
la duia el vent, en sa follia,
de les altures i dels prats
a on la llum es harmonía
i a on pasturen els remats
al ritme pur de la tonada
que diu la flauta del pastor.

La cançó viu atormentada
dintre del pit del llaurador;
i quan la terra cor-ferida
obra l'entranya an el sembrar
ell sent una ansia indefinida
de mirá el cel i de cantar.

I el camperol canta la vida,
i l'alegría del segar,
i el sant dalit de la batuda,
i l'hora dolça del folgar,
i aquell retorn, a la caiguda
del dia clar que perd el sol,
quan es la llum desvanescuda
i es torna fosc el corrió.

Mes el dolor sempre vigil-la
i el camperol se'n sent colpit;
mor allavores la tranquila
cançó de joia dins son pit;
i neix en ell la cançó nova
que es un diví deslliurament,
que es la cançó que torna clara
la viva font del sofriment;
que es un brollar de melodia,
i es un estel dintre la nit,
i es una són que tomba pía
a la parpella de l'oblit.
I el camperol que l'ha cantada
duu més amor al seu quiniar;
trova la terra més amada
i es més content de contemplar
el cel immens que tan somía
i les estrelles de la nit
i aquella llum que s'esbarria
sobre el seu front adolorit.

JOAQUIM FOLGUERA.

RONDALLA D'UNS AMORS REIALS

EN un altell de l'extrem de la ciutat s'aixeca el palau del rei. El viatger que el veu per primera volta queda prèns per un deliciós encantament. Lo que primer crida la seva innocent atenció són les torratxes que s'aixequen, domenyadores de milers i milers de llegües, aguantades per fermes columnes on l'avori fulgeix com un continuu tremolor d'aigües fades; les vitralls reproduint escenes bucòliques i deïtats desconegudes; els amples caminals dels jardins, les cúpoles covertes de l'escata de uns peixos imaginaris, els frisos atapaïts de dibuix i d'hores de treball i el bosc de xiprers de verd fosc que s'empenen, rígids, fins al cel i ressalten de una manera tan bella entre la doble infinitut del mar i del firmament.

Quan el nou rei prengué possessió de la ciutat i anava conduït en cavalcada pèls carrers atapaïts de gent de totes les contrades, tothom feia admiració dels seus ulls blaus posats en aquell capet rós, dessota unes celles finíssimes; i als aplaudiments i a l'entusiasme del seu poble, es dreçava gentil demunt la multitud amb el seu cos prim i flexible com una palma, i saludava arreu i arreu somreia; i dames i cavallers acotaven les testes i sacudien llurs capells al pas del nou senyor; la mainada s'entafurava per tot arreu per a veure'l mellor i de més aprop; les mares alçaven els braços per a ensenyar-lo als més petits i les jovençanes esguardaven embadalidament el jovencel àrbitre dels destins del seu poble, i se l'imaginaven en són palau, gosant-se en els deliquis d'amor de una pimpcesa inconeguda encare.

Després, quan el veure'l ja no feia novitat, sino sols un encuriósament, se'l veia muntat dalt de cavall, passejant, o bé voltat de una immensa camada dedicat al esport de Diana; i quan els dies eren aclucats o queia la pluja amb calmós ensopiment, es donava al pler de la lectura, trespalsava els arxius, organitzava recepcions o bé dançava minuets fent mueques esllanguides tot seguint el ritme de una musica afectada i ploranera.

Un dia, seguint camí enllà de la ciutat i anant d'excursió, el seu palafrener, un xic indiscret, li preguntà:

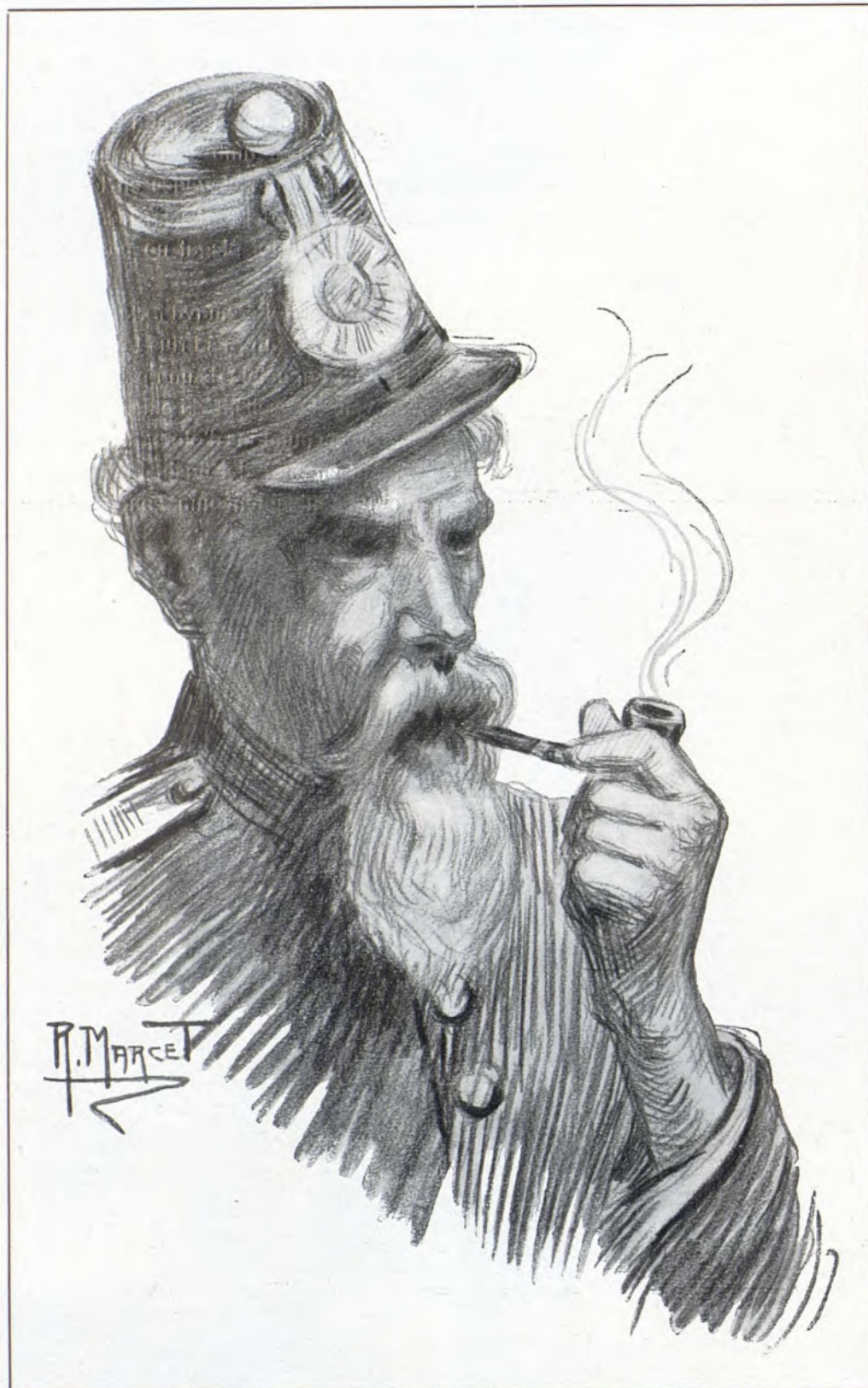
– Sa magestat, sou feliç?

– Soc completament feliç – contestà el rei. – Recordo, empró, amb cert enyor, la meua vida de estudiant a la universitat, i em plau sobremanera pensar amb els meus amics i la meua petita cambra d'estudi, on tenia clavades en les parets les estampes dels grans homes i dels artistes que a mi més me plavién. Però, certament, que tot plegat no passa de un deliciós record. –

Era una mitja tarda estival; el sol cremava fortament; el rei i són acompanyament traspasaren prats i rius i anaren després a descançar sota l'ombra apacible de una pineda. En el benestar del bosc cantaven els ocells, i els pins, moguts per un lleuger ventijol, omplien els pulmons d'olors recomfortants. Més tard senfieren, isolada en mig del bosc, la veu de un llenyater que cantava malincònicament una cançó amorosa

Aquarela de J. Vila Puig

Mentre que els cavalls pasturaven lliurement, el criat llegia un manual de pecuària i el rei restava profundament adormit al peu de la soca de un roure.

Més tard, encare, quan la tarda ja declinava i el cel era cobert per franjes grogues i darrera els pics l'espai tenia versemblances de una mar encesa, el rei es despertà movent el cap abalutit, apesarat per les incomoditats de la jaça.

En aquell instant passaven dues papellones en ràpid vol perquè un tàbec les empaitava.

Seguidament cavalcaren per nous viaranys i emprengueren el retorn a la ciutat. De la part de llevant arribava un airet com fet a propòsit per a desensonyar al rei; els cavalls s'encabri-

taven amb una noblesa estatuària, ses crineres batejats al vent, trescant indomables, vorejant el riu, traspasant prats i vernedes, engolint llegües i llegües de carretera.

En el llunyedar s'oviraba la blancor de un burg arreberat dessota la muntanya. Emprengueren camí enllà. - Havien acabat la batuda del forment, i joveçanes i joveçans dançaven demunt la esplanada de les eres assoleiades i ben-olentes encare del festi de Ceres; una musica quelcom desencaixada amenitzaba la festa; les parelles, en aquell morent de tarda, s'agrandaven demunt de l'horitzó retallat de muntanyes. Al jovecel rei li batia el cor amb tota la força dels seus divuit anys, i no hauria sigut pas per escrupol o atenent a un fals respecte de la seva persona que s'hauria posat a dançar; mes, li faltava la gosadia per a oferir son braç de dançaire a la sencillesa de una de aquelles primpceses rurals. D'entre totes les que dançaven, - flor escollida en mig un jardí de roses, - una es distingia, emprò; duia els cabells bellament pentinats i a banda i banda de les espatlles li queien dues trenes d'or demunt la turgencia de uns pits de morbositat de fruita; són cos era vinculadiç com una palma sagrada, i els seus peus encivellats tenien la cadencia del flux i reflux de una mar tranquila. - Després fini el ball; la presència del rei fou advertida i se li prodigaren infinitat d'atencions. La dançaire de cos vinculadiç com una palma sagrada li oferí una rosa que duia abrandada demunt la sina; el joveçà que li feia parella en la dança es contorbà, prengué una actitud quelcom airada i li clavà una mirada que duia tot el fel de ses entranyes revoltades.

El rei rebé la rosa tremolós; ella enrogí i els ulls se li brillantaren.

Aquell oferiment d'amor, - deliri de primpcesa rural a primpcesa de la cort, - passió ardorosa, - feu sobrevindre totes les inquietuts i congoixes de un malastre.

D'aquell dia ençà el rei no feu res més de bó. La tardor - que es pod representat per una vella dolorosament amorosa, - promptament posà ses peijades en els prats i tenyí de colors pàlids totes les coses. Des de la miranda del castell, el rei guaitava volar en ratlla drete les aus passatgeres en recerca d'altres primaveres. Un bufarut maligne arrebaçà la espessor dels jardins reials; els crits estentoris dels paons traspas-

saven els límits del regne. En veritat que la salut del monarca perillava.

Concellers reials i gentil-homs hagueren esment de la fresmudança i no tardaren en conèixer son íntim secret, i tingueren reunions, amb la discreció que la naturalesa del cas aconsellava, per a trobar la manera d'aminorar aquell malestar i aquella obsessió creixent del rei. Un ministre, per exemple, demostrà ésser un cínic proposant, com a mitjà de tresbalsament i per a aconseguir distreure al rei, un declarament de guerra a unes illes veïnes: inútil dir que la proposta fou declarada inacceptable, inclòs per part del ministre de la guerra, que, per lo que's veu, no dalia per guanyar galons. Altres propostes hi hagueren i altres idees se exposaren per a fer desaparèixer el perill de un funest desenllaç; ningú, emprò, estigué afortunat en aplicar un remei tan eficaç com la greugetat de les circumstancies requería.

Una alta dama que, gracies al estuc, conservava encara en bon estat, aparentment, el rostre d'etat indefinible, s'estengué en consideracions sobre la diferencia i la superioritat de les dames de la cort demunt les noies del poble.

Un altre ministre – que podia molt bé ésser el de negocis estrangers, – proposà la organització de viatges oficials per a veure si hi havia ocasió de que alguna cortisana forastera el tresbalsés amorosament.

Altres propostes es varen fer encare.

Però, com a nota final i definitiva, entengueren tots plegats que no's podia permetre al rei el seu casament amb una donzella que no provingués d'alta prossapia o disfrutés de un gran arraigament dins la cort.

Mentrestant, un drama d'amor, dolorosament sentimental, es descapdellava en la tranquila pau d'aquell burg isolat. L'amant dançaire, cor-agullonat pèl fibló d'amor, havia emigrat de sa terra, portant per bagatge en sa ruta pèl món desenganys i malhaurances, records de un somni amorós que no havia pogut assolir.

Jaquida en malhaurança també, vivía la primpeesa rural; car va entendre decontinent que an aquest infant indòcil qui assetja els cors amb llurs sagetes, no se'l pod fer juguet ignorant, car porta ales i per elles és voluble, i el verí que flueix de sa ferida esbadella el cor. I tota es deixondí. I en son amorós deixondiment, l'atormentaba la recança d'aquell amor per ella desflorat en plè florir, i veia al amant rebutjat, perdut per terres estranyes, maleínt i remaleínt la seva sort, fent blanc de sa desgracia al pensament d'Ella. – Un jorn – el record del rei encare subsistía – tingué un somni estrany. Somnià que, després de molt temps de no haver-lo vist, havia pujat, en una nit bruna i d'amagal, dalt del cloquer, cobejant el desig de veure el palau. En efecte, quan sigué en el cim, en lo més pregón de la llunyanía es veia una petita taca blanca; no hi havia dubte, era el palau reial; a son costat s'estenia la mar coverta d'argent com la cota de un cavaller guerrejador; unes naus fendien l'aigua, i les veles inflades tenien apariencies de ocells monstruosos. I en mig de la nit, acomplert son desig, retornà a sa casa, agarrotada de cames, defallida, ofegant aquella visió estranya son somni de dòna amorosament tràgica qui hagué una mortal fi.

Després va passar algun temps.

De roses d'amor el rei no'n rebé mai més. Els amors reials se difumaren com una boirada d'estiu.

Els camps mostraven la ubèrrima esplendidesa del temps vernal prometedor d'abundosos fruits; voleiaven les gavines arràn de l'aigua i els infants jugaven amb una alegria infinita i blanca. La naturalesa convidava a novells amors.

Dalt de un altell de la ciutat s'aixecaba el palau del rei. Les torratxes, les columnes d'evori, les vitralles acolorides, el bosc de xiprers i la esplendidesa dels jardins, eren el somni constant de tota mena de primpeceses.

J. SALLARÉS I CASTELLS.

25 Agost del 1914.

POETES FRANCESOS

Sonets de JOSEPHIN SOULARY

Trad. de JOAN ARÚS COLOMER

Al cim

Per fi ja soc demunt la muntanya feresta.
Però, no hi ha més lluny un horitzó més bell?
;Còm més enlaire vola l'ocell sobre ma testa!
I encare jo voldria sobrepassar l'ocell.

Tant alt com l'ocell vola pèl blau, qu'es sa conquesta,
i mai per ço s'oblida de l'arbre on te'l niu ell.
Tant com s'arrastra l'home pèl trillat que detesta
i els seus ulls furguen sempre dins un atzur novell.

Quant d'infinit encare me falta conseguir
per abastar l'objecte que'm temta i fuig de mi?
– Poeta, com l'ocell acala ton esguard!

Lo que tu cerques lluny està en un bri de molça:
que Deu, qual doble imant t'atrau i te repolça,
si fos sols allà dalt no seria en cap part.

Els dos acompanyaments

Dos acompanyaments al temple s'han trovat.
L'un es trist, car la caixa d'un infant condueix.
Mig folla de dolor, una dòna'l segueix
ofegant en son pit un plany desconortat.

Es un bateig, en canvi, l'altre acompanyament.
El nadaló modula una indecisa nota.
Sa mare, entant li dóna la sinà qu'ell agota,
l'inonda d'una llarga mirada resplandent.

Llestes les ceremonies, el temple desempara
la gent; les dues mares, sortint, es crehuen are
i es miren un instant, els ulls plens d'emoció.

I – prodigiosa gracia que un cor de mare implora –
entant mira la caixa, la jove mare plora;
somriu, la dissociada, mirant el nadaló.

WALKYRIA

Cuadre de FERDINAND KELLER

L'ONZE DE SETEMBRE 1714

MORT D'EN RAFEL DE CASANOVA

Quadre de A. Estruch

ELOGI DE LA MUNTANYA

EL NET. – Bon dia, avi.

L'AVI. – Bon dia, fill meu. Et veig content; fa presència me plau; portes an els ulls la serenor de les grans solituds; el teu rostre té la color de la fruita assaonada; exhala el teu cos una llei de perfum com si amb tu entrés a casa la muntanya.

EL NET. – De la muntanya vinc, avi.

L'AVI. – ¡O' com te'n sento gra! Benhaurat el moment en que'l cor te dictà tan bell desig i benhaurat el primer bes que'l teu front rebé de l'aire muntanyà, tot ell flairós, tot ell benigne, tot ell recomfortador.

EL NET. – Es ben cert; l'oreig ens transformava; sentiem en el nostre cos un benestar inconegut i ens del-lectava com una carícia maternal.

L'AVI. – Maternal, sí, el mot es just, perquè la muntanya es la gran mare: ella obra els seus braços per a aixecar-nos al cel i obre ses fonts per a aixugar-nos la sed i propagar la vida. Jo'n soc un fervent devot de la muntanya; i al ovirar-la al lluny, com una piràmide blau-mari, li reso una oració; una oració d'agraïment i de lloança perquè entre els vels que coronen son cim hi pressento la divinitat com un vell indi i hi descobreixo la deù suprema d'armonia i de bellesa que fa tornar els homes bons i forts. Estima-la, fill, a la muntanya.

EL NET. – Ja l'estimo, avi; pod-ser ja la estimava i no n'havia hagut esment fins avui. Al apropar-m'hi mon cor batejava frisós com al apropar-me a l'amada; mos ulls se embadalién com ulls de nin en etern encantament; els meus peus s'a-ferraven a són sol com les arrels dels pins que festonen ses carenes i al mirar al cim la emoció esclatà intença i vivifica-dora; m'he sentit tot cor i ulls; an el cor bategaven totes les forces de l'univers i an els ulls sentia filtrar tots els miracles de la llum i la suprema armonia de les formes.

L'AVI. – ¡O' dolces paraules les que avui me dius! ¡O' muntanya, santa muntanya!, enlairadora dels esperits, torre d'esmalt, soli dels Déus, breçol de les civilitzacions, font de belleses, sembradora de vida...

Salve, salve, o' muntanya!

Jo vull anar-hi amb tu, fill meu; els dos solets, que quan les emocions van molt endins se fa indispensable l'ànima pariona per a la exteriorització del sentiment que la emoció desperta, però ningú més, ningú més; que no hi ha res més desolador que la certitut d'ESTAR SOL dins d'una multitud.

EL NET. – Sí, avi, jo hi vindré, i compartiré amb vos tots els entusiasmes i me veurèu un home nou; hauré deixat enrera totes les passions, totes les lluites i en mí floriràn totes les idealitats.

L'AVI. – Aixís et volia; EM SENTO en tes paraules; EM VEIG en ton esguard. Despertem en mi les somortes energies i vull tornar al cim abans d'anarme'n a la posta.

Fantasia de D. Soler i Gili

EL NET. - I em dirèu com en vostra joventut penjàreu els CIMS DE LES LLEGENDES?

L'AVI. - Sí, fill meu; i al evocar-te'ls VEURÀS els rius baixant de les altures, duent entre ses aigües les llengües, les religions, les lleis, la poesia sublim que ha immortalitzat als pobles. Despertaràn en tu els més fermes amors: l'amor al terrer i a la patria esperitual, i sentiràs un ferm desig d'ésser bó: els batecs del teu cor baixaràn vers els homes com baixen en remore-

jants cascates les neus del cim, liquades per l'amor, per a fecundar la terra i fer florir els arbres.

La muntanya es la vida, la montanya es la fé, la muntanya es la eterna aspiració. Els pobles que no'n tenen les han bastit, com els egipcis les piràmides, perquè la humanitat ha posat en el cel els seus ideals i la muntanya es la escala de Jacob...

EL NET. - Salve, o' muntanya, santa montanya!

FRANCISCO DE P. BEDÓS.

ARQUEOLOGIA

Com a continuació de lo que digüèrem en els números anteriors d'aquesta REVISTA, per a que'l llegidor pugua capacitar-se degudament de com són les excavacions realitzades fins ara a la Serra de la Salut, publiquem en aquestes planes

el plànol detallat de les mateixes, designant separadament, per a major claretat i comprensió, les diverses partions de les runes descobertes i els objectes que hi han sigut trovats.

A - Punt a on se feren les primeres excavacions.

B - Paret pertencents a una casa derruida.

C - Lloc a on se trovaren els 68 doliums.

D - Mur que mideix 17 per 6'60 m.

E - Local a on fou trovat major nombre d'objectes.

F - Varis pilàns que mideixen 1 metre quadrat.

G - Restes d'un mur de 3 per 1 m.

H - Trespol fet de teules planes i vestigis d'un mur.

I - Dipòsit d'aigua de 6'50 per 4 m.

J - Forn per a còurer ceràmica.

L - Dipòsit de combustibles.

LL - Restes d'un mur.

M -

N - Santuari antic.

Ñ - Molí de vent.

N.º 1 - Lloc a on se trovà un anell d'or.

N.º 2 - Lloc a on se trovà un càvec i varis ferramentes.

N.º 3 - Lloc a on se trovaren tres càvecs.

N.º 4 - Lloc a on se trovaren varis àmfors.

N.º 5 - Lloc a on se trovaren varis àmfors i varis objectes de vidre, bronze etc.

N.º 6 - Lloc a on se descobrí una moneda d'època romana.

N.º 7 - Lloc a on se descobriren varis monedes de procedencia grega.

N.º 8 - Lloc a on se descobriren varis monedes romanes.

N.º 9 - Lloc a on se trovà un vas de vidre amb relleus i altres objectes.

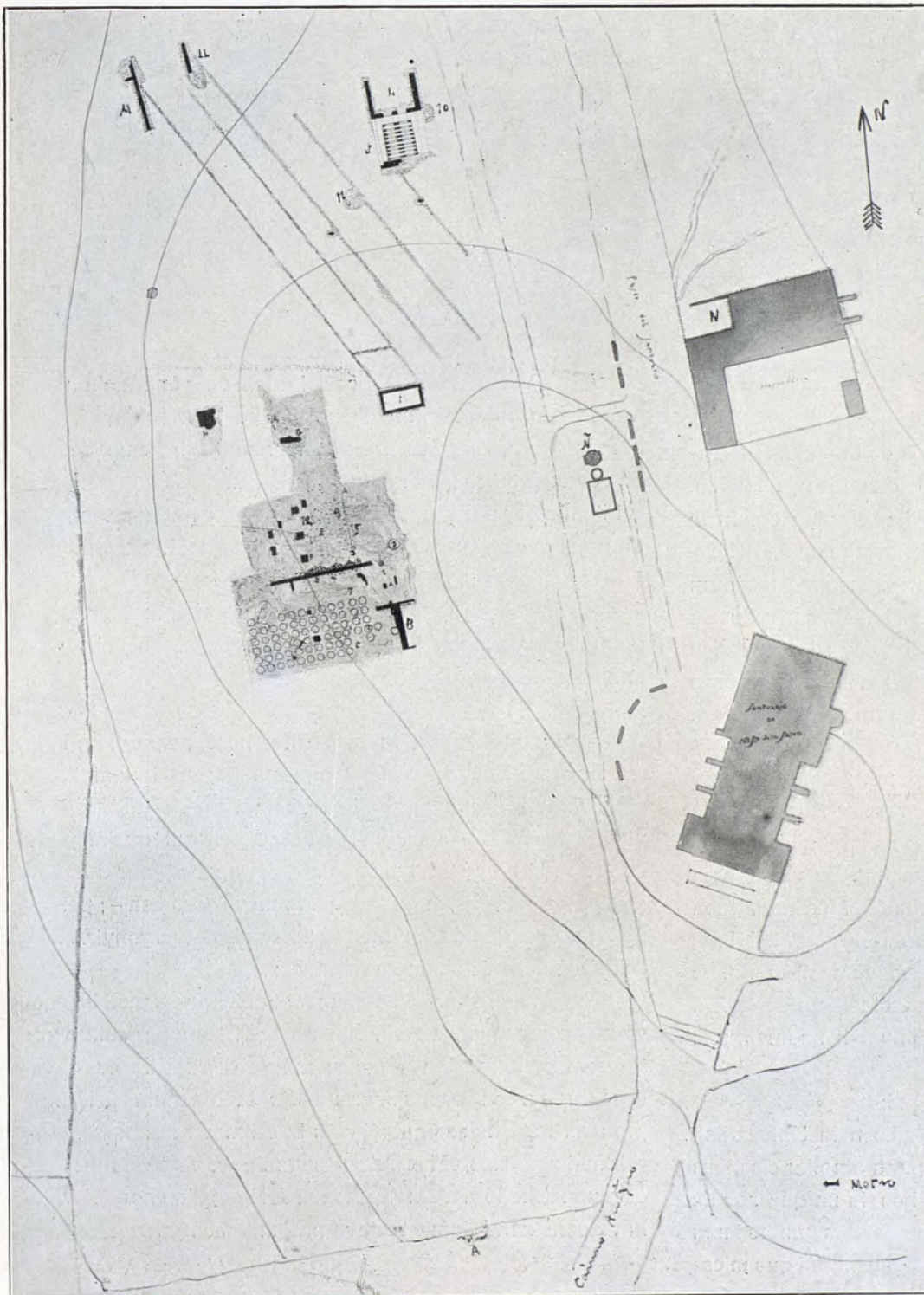
N.º 10 - Dipòsit d'àmfors.

N.º 11 - Dipòsit de doliums.

N.º 12 - Punt a on hi havia varis ossos d'animals com l'ós, el cervo, el llop, el cinglà, etc.

L - Punt a on fou trovada una moneda d'època romana.

E - Punt a on se descobriren varis objectes de ceràmica de diferents formes.

Plànol de les excavacions efectuades en la Serra de la Salut

JOAN VILA.

En l'album d'una núvia inconeguda

En nom d'una amistat
honrosa i benvolguda,
per vos m'han demandat,
gentil inconeguda,
quelcom signat per mi;
però, què us tinc de dí?

Quin es el bell-parlà
de força suggestiva?
Quina paraula hi ha
prou gràcil i expressiva
que ben aprop del cor
no us hagi dit l'amor?

Mon seny ni un mot capeix
que de vos digne sia;
ma ploma es resisteix
a fer-vos poèsia,
que l'únic càntic bell
sols pod cantà-us-el ell!

Agnès Armengol de Badia

HISTORIA VULGAR

Amb l'amic caminàvem a passes lentes, costat per costat. Era hora avençada de la nit, i en les vies de la ciutat resplendien encare les lluminaries disperses o afilerades ça i enllà.

Callàvem. Jo anava pensant en aquella estranya conducta observada per ell feia poc, abans de deixar la tauleta del petit Bar a on prenguérem una consumació, mentres miràvem les dònes mundanes que passaven amunt i avall, a la requesta d'unes hores d'amor, o, millor dit, de benefici, i es perdien pèls sòrdids carrerons de la ciutat, on les astutes Celestines esperaven en els portals el pas del vianant nocturn. Era l'hora del pler i del pecat.

Jo que conec prou al amic, jo que sé prou com és amant de les dònes formoses, fins i quan se presenten armades de temptacions pecadores a les que ell se sol abandonar amb una feblesa complaguda, vaig estranyar-me de veure com empalidía el seu rostre i devenia en torbació inusitada, quan dues d'aquelles venedores d'amor, deixant-se anar del braç que les enllaçava, s'assegueren provocativament al nostre costat, al volt de la tauleta posada demunt la acera del cafetí.

I, havent-me parlat l'amic, jo vaig insinuar-li finament una pregunta mentre seguíem caminant.

Ales-hores, pausadament, ell respongué:

– Tu ja sabs com, finits els meus estudis a la Universitat, vaig empendrer un viatge al estranger per a ampliar els meus coneixements. Vaig estar-hi cinc anys i en fa un que soc de retorn. Durant aquell temps vaig tenir diferents amors i una amant evangelista que vaig conèixer a Heidelberg i que m'escriu de tard en tard, per pur compliment. Després de les hores

d'estudi i de treball, ella m'oferia el conçol d'unes paraules cremants i unes perverses caricies d'amor. D'amor? No. Jo mai vaig sentir que la estimés de debó a la qui m'oferia el seu cos perquè no podia oferir-me ja la seva ànima. Mes ella i el meu canvi de vida, la llarga absència i tantes coses me feren oblidar del meu amor d'estudiant, en la nostra ciutat...

Car jo havia tingut una petita enamorada, també. – I aquí l'amic sospira, evocant-la en el record. – Tenia quelcom de perversa i quelcom d'angelical. Mes era bella. Foren unes hores delicioses aquelles en que alternava amb les assignatures universitàries la difícil assignatura del amor que, o amic, no té pas, certament, aquell exactisme infalible de les equacions algebràiques...

Ella era modista i jo la acompanyava quan sortia del taller. Anàvem contents com un sol de maig. Pèls diumenges ens donàvem cita en algú cinema i allà ens trobàvem. Parlàvem baix, a cau d'orella, mentre el film projectava demunt la tela inverossímils películes que mai vegérem. Un dia, instigat per la seva manera de fer, vaig voler-la besar i ella evadi la acció, amb veritable desencant per mi, car ella ja m'havia demandat el bes, sinó amb paraules clares, amb tots els altres llenguatges amb que els desitjos s'expressen. Jo no m'equivocava. Mes ella no's deixà besar, siga per prudència o per fer-me desitjar-la amb més intensitat encare.

Mes aquells amors, com tants amors adolescents, foren passatgers. Jo no vaig saber mai si la havia estimada de debó a la meva amiga. Rompérem les relacions per una petitesa; passà temps que no la veia casi, i a la fi vaig anarme'n al estranger sense despedirme d'ella. Han passat cinc anys i, quan el meu retorn, vaig pensar novament amb ella; tenia desitjos de veurer-la, mes no n'he tingut esment...

I l'amic seguí d'una suspensió aquestes paraules, com si un gran pesar li privés de continuar la relació interrompuda.

– No l'has vista més? – vaig dir-li jo.

– Sí, l'he vista. Aquest és el meu dolor. Mai, mai havia tingut una sorpresa tan dolorosa com aquesta. Tu l'has vista també; ella ha segut al meu costat...

– Era...

– Si; era una d'elles; la més bella; però, per sort, no m'ha reconegut. Els anys passats i aquesta barba – i aquí l'amic signava amb la mà una barba fornida i negra – m'han canviat tant!... Tu no sabs com he sofert pensant que'm podia conèixer. Jo no sé per quins camins ha anat a parar a la vida dissipada; jo no sabia rè, – d'aquí la meva sorpresa –; però jo no he volgut que davant meu se n'hagués d'avergonyir...

I afegí, després d'una curta pausa:

– Are podia gosar-la carnalment i obtenirne aquell bes que va negar-me un dia... però, no; no vull. Ella per mi no pod ser com les altres dònes que se m'han ofert. Ella és el vas esperitual a on depositava un dia la essència del amor primer... I are he sapigut bé com la estimava aleshores.

L'amic callà... Per les Rambles eren pocs els vianants; i encare una venedora d'amor passava del braç d'un home. L'amic la va conèixer. I l'amic restava profundament trist.

ALFONS VERNEDA.

CRÒNICA

NOTA. — Per causes independents de la nostra voluntat ha sortit amb retràs el present número. De no presentarse nous obstacles, procurarem que 'ls números següents apareguin amb la deguda regularitat.

CONCURS PER A LA OTORGACIÓ DE PENSIONS. — L'Ajuntament de nostra ciutat en una de les darreres sessions, acordà la consignació de dues mil cinc centes pessetes per a instituir pensions destinades al perfeccionament o ampliació d'estudis en els rams de arts i oficis i de les belles arts, les quals se otorgaran per mig de concurs públic que s'obra baix les següents condicions:

Primera. — Per a optar a dit benefici es precís estar inscrit o matriculat en alguna de les Escoles d'aquesta ciutat, o haver-ho estat anteriorment, de les que se'n haigi sortit per a ampliar els coneixements adquirits en les mateixes.

Segona. — Els concursants deuràn acreditar en deguda forma:

- a) Ser naturals d'aquesta ciutat o que faigi per lo menys cinc anys que hi resideixen.
- b) Haver observat bona conducta.
- c) No posseir els pares dels concursants medis ni bens de fortuna.

Tercera. — Deuràn, ademés, presentar l'instancia per tot el dia vintitrès de Setembre, i en ella s'explicarà la classe de treball o estudi a que's dediquin els concursants i l'ampliació

a que aspirin, devent ésser aquestes instancies degudament informades pel respectiu Professor.

Quarta. — L'Ajuntament, tenint en compte les condicions establertes, prèvi informe que emetrà la Comissió de Governació, concedirà o no en el seu dia les pensions sol·licitades, en la quantia que cregui convenient, sense que'ls concursants puguen recórrer del acord que's prenga, sigui aquest en el sentit que s'escaigui, i

Quinta. — Els concursants que resultin pensionats, vindrán obligats a compondre o executar una obra o treball de la especialitat de'ls seus estudis, amb destí a n'aquest Ajuntament.

EXCAVACIONS — La Junta de Museus i Excavacions ha acordat allargar per un any i mig mes l'arrendament del camp de la Salut i reanudar els treballs d'excavació el pròxim octubre.

LLIBRE NOU. — Dintre poc apareixerà, acuradament editat per la impremta Sallent de nostra ciutat, el llibre de poesies «Cançons al vent» del nostre estimat company i redactor en cap de ARS, Joan Arús Colomer.

Aquest volum, ja de temps anunciat per la premsa de Catalunya, contindrà la selecció de la obra poética del nostre amic, figurant-hi la majoria de les composicions llorejades en diversos Jocs Florals.

El llibre, que serà il·lustrat amb una bella portada del distingit artista sabadellenc Antoni Vila, anirà prologat pel notable crític Alexandre Plana.

"LES ARTS GRÁFIQUES" — JOAN COMAS — SABADELL

ARS

BALLÚS

DENTISTA

Gabinete montado con todos los adelantos

TRABAJOS MODERNOS
EN ORO Y PORCELANA

□ EXTRACCIONES SIN DOLOR

RAMBLA, núm. 8

TELÉFONO núm. 163

SABADELL

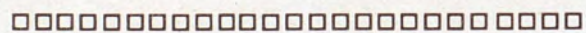
TALLERES DE CONSTRUCCIONES MECÁNICAS

FUNDADOS EN EL AÑO 1863

Talleres y oficinas: GURREA, del 43 al 49

SUCESORES DE

Durán Cañameras

Amasadoras Mecánicas "LA ESPAÑOLA"

La Amasadora mecánica que construimos ha obtenido varias recompensas en diferentes Exposiciones § En todos los concursos en que han sido juzgadas en unión de otras amasadoras, según su funcionamiento han sido reconocidas las nuestras sin oposición ninguna como las mejores y más rápidas

Mezcladoras perfeccionadas para diversas industrias

Máquinas para pastas alimenticias

Amasadora con artesa reversible

Mútua General de Segurs

SOCIETAT D'ACCIDENTS
DEL TREBALL

CONCELL ADMINISTRATIU

President: Trinitat Rius i Torres. — Vis-President: Josep Mansana Terrés — Secretari: Pere Calvet Pintó. — Vocals: Tomàs Recolons Lladó; Jaume Brutau Manent; Joan Torres Vilanova; Lluís Guarro Casas; Romà Regordosa Soldevila; Caietà Marfà Clivillés

AGENT EN AQUESTA CIUTAT **FELIU CAROL**

BALAGUER, 152 :: TELÈFON 293

Antiga Casa Moragas

9111 - ROSA - 9111
SABADELL

FÀBRICA DE COTILLES
DE TOTES MENES

ESPECIALITAT EN LA HETXURA RECTA

: Gran assortit amb els últims models de París :

Variat assortit en Merceria i Novetats

Bisuteria, Quincalla, Perfumeria,
Guants i Pelleteria

Puntilles de totes classes
Dipòsit de Brodats en blanc i en color

Paraigües - Vanos - Cinturons - Petaques
Cigarreres - Portamonedes

Novetats per a Senyores

EXPLÈNDIDES COL·LECCIONS

SEDERIA · LLANERIA · ALTES FANTASIES
SEMPRE NOVETATS

CASA COMPATIBLE AMB LES MÉS
: IMPORTANTS DE LA CAPITAL :

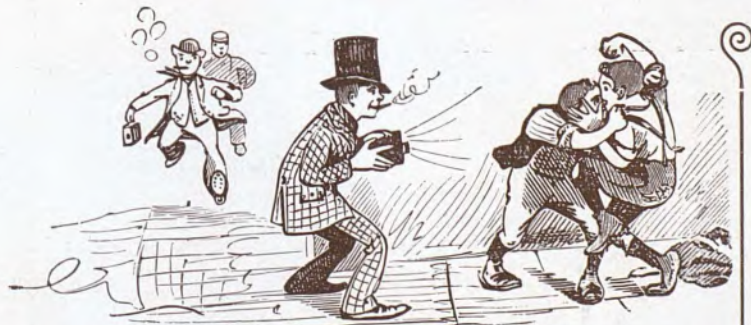

Casa Teresona

VIUDA DE J. MARTÍ

PLAÇA MAJOR, 42
i MESTRE RIUS, 113

SABADELL

ARTICLES FOTOGRÀFICS : CASA CASELLAS
: Gravina, núm. 14 : Telèfon 2220 : Barcelona :

APARELLS I OBJECTIUS DE MARCA GRAN CATÀLEG
• AMB GRANS DESCOMPTES • IL·LUSTRAT

Representant i dipositari exclusiu per a Sabadell

PERE ANDRÉS : Montserrat, 19

LES ARTS GRÀFIQUES JOAN COMAS

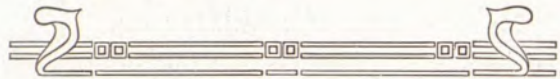
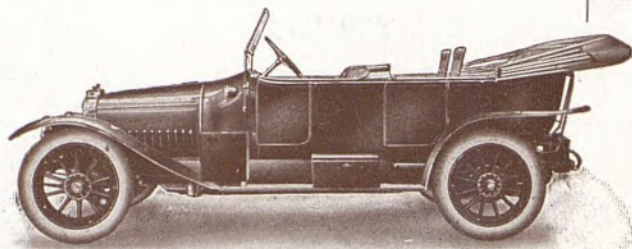
IMPRENTA : LITOGRAFIA
LLIBRES RATLLATS
MOSTRARIS : ETIQUETERIA
RELLEUS
TREBALLS DIRECTES DEL CER

RAMBLA, 81 : LACY, DEL 1 AL 55
: SABADELL :

AUTOMÓVILES Y MOTOS

N. S. U.

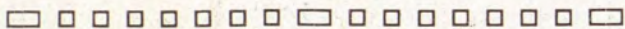
CAMIONES Y OMNIBUS **BERNA**

M. COMERMA

CALLE DIPUTACIÓN, núm. 297

BARCELONA

Sub-Agencia en Sabadell: JUAN COMAS FAURA :: Rambla, 81

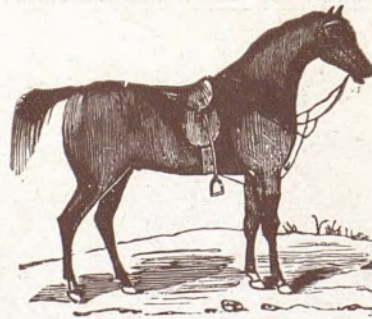
Escocidos de los Niños.
Suavizador y curativo de la piel.
Evita las molestias del sudor en pies y
sobacos. Baño, toilette y despues del
afeitado. El más bueno, mejor presen-
tado y más barato de todos.
Venta: Farmacias, Droguerías y Perfumerías.
Unico agente Joaquín Fau. Mallorca 184
BARCELONA.

Lo que más le interesa
es el anuncio del Polvo Noël

CABALLOS EXTRANJEROS DE LUJO
Y DE TIRO PESADO

COMPRA Y VENTA

MARCA FAB 5

RAMÓN JIMÉNEZ

Calle Comercial, 19

BARCELONA